

AL CONSELLER DEL DEPARTAMENT DE CULTURA DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

En Pere Báscones Navarro, amb DNI 52146618Y, com a president de la junta d'Amics del Centre d'Art i Natura de Farrera, La Bastida s/n, 25595 Farrera (Pallars Sobirà), G25405168

MANIFESTO

Que a l' empara de l'article 12.4 de la RESOLUCIÓ CLT/2934/2012, de 21 de desembre, per la qual es dóna publicitat a l'Acord del Consell d'Administració de l'Oficina de Suport a la Iniciativa Cultural pel qual s'aproven les bases generals que han de regir la concessió de subvencions en matèria cultural,

mitjançant el present escrit interposo **RECURS D'ALÇADA contra la relació de les sol·licituds d'ajuts resoltes** de la convocatòria de *Subvencions per a projectes artístics que articulin els sectors professionals en els àmbits de les arts escèniques, la música i les arts visuals*

Que als efectes del termini d'interposició del present recurs, l'acte que s'impugna ha estat publicat al tauler electrònic del Departament de Cultura en data 29 d'octubre de 2013.

Que el present recurs de reposició el fonamento en els següents:

FETS

Que havent presentat la sol·licitud per a poder ser beneficiaris de *Subvencions per a projectes artístics que articulin els sectors professionals en els àmbits de les arts escèniques, la música i les arts visuals* del departament de Cultura – OSIC de la Generalitat de Catalunya,

Que assabentats de la relació de les sol·licituds d'ajuts resoltes de *Subvencions per a projectes artístics que articulin els sectors professionals en els àmbits de les arts escèniques, la música i les arts visuals*, publicada al tauler d'anuncis electrònic del Departament de Cultura en data 29 d'octubre de 2013, en què consta que la nostra sol·licitud ha estat denegada pels següents motius: Puntuació inferior a la mínima exigida, d'acord amb el punt 6.2 de les bases específiques,

Que havent parlat telefònicament amb la presidenta de la comissió de valoració, la senyora Concepció Oliver Cabestany, se'ns va explicar que la comissió havia puntuat la sol·licitud presentada pels Amics del CAN amb les següents puntuacions: 2 – 1'5 – 1.

Per la qual cosa, el resultat de la suma de la puntuació era igual a quatre i mig, i per tant, segons la RESOLUCIÓ CLT/2934/2012, abans ja citada, punt 9.2 en què s'explica que “per optar als ajuts les sol·licituds han d'obtenir, com a mínim, el 50% de la puntuació màxima que poden assolir per aplicació dels criteris de valoració, tret que les bases específiques determinin una altra cosa.”, la nostra sol·licitud quedava denegada.

AL·LEGACIONS

Per començar fem una consideració general i una constatació fonamental, prèvia, al nostre entendre:

A/ Després de 15 anys de suport, considerem contradictòria la decisió de la comissió de valoració, donat que els dos darrers anys el projecte del CAN ha estat ben valorat (ambdues vegades per comissions diferents).

i B/ Donada la singularitat del CAN, l'únic centre existent d'aquestes característiques al Pirineu, constatem que no s'ha tingut en compte ni la localització geogràfica, ni el context socioeconòmic i demogràfic en la valoració de criteris generals (a banda dels addicionals).

A/ Des de l'entitat gestora del Centre d'Art i Natura (a partir d'ara CAN) es veu contradictori que, sense haver-se canviat els criteris d'avaluació de la convocatòria per part del Departament de Cultura, d'una banda, i sense haver-se canviat substancialment la programació del CAN, de l'altra, en dos anys el mateix projecte hagi passat de ser un dels millor valorats el 2011 (segons criteri del Conca, que era també un organisme "expert i independent"), a no aconseguir ni tan sols la puntuació mínima el 2013. De fet, a través de diverses convocatòries i criteris segurament canviants, el CAN porta 15 anys rebent suport del Departament de Cultura en quantitats petites al principi, i relativament més importants els darrers anys.

B/ El territori "natural" d'influència del CAN és l'Alt Pirineu (Vall d'Aran, Alta Ribagorça, els dos Pallars, l'Alt Urgell i la Cerdanya), que constitueix un terç de la superfície del país amb només unes 60.000 persones (0,8% de la població catalana). La densitat de població al Pallars Sobirà amb prou feines arriba a 4 hab. per km², la del municipi (Farrera) és de 1 hab. per km², i la distància mitjana a l'àrea metropolitana de Barcelona, principal font de residents i connexió aeroportuària amb l'exterior del país, és de 270 km. Estem ubicats a l'extrem nord-oest del país i som l'únic equipament de suport a la producció artística en aquell entorn. És clar que no s'han tingut en compte tots aquests factors condicionants.

PRIMER

Sobre L'interès artístic i l'impacte del projecte:

1.1- Adequació del projecte proposat al sector artístic

A partir de la constatació anterior (punt B), afirmar que "el vostre no és un projecte articulador, perquè és un projecte amb residència d'artistes" no té cap consistència. El CAN només té sentit com a equipament i projecte amb un bon servei de residència. Sense aquest servei no podria ser un lloc de producció artística i cultural, de creació contemporània i plataforma per a la recerca. Precisament la singularitat del lloc és el seu atractiu principal per molts creadors catalans i d'arreu del món: a Farrera troben la tranquil·litat ambiental que els permet treballar sense interrupcions, un bé cada cop més escàs per a molts creadors que habiten en àrees metropolitanes. Així mateix els usuaris residents hi troben bon ambient de treball, qualitat en les relacions humanes, excel·lent servei d'atenció personal i de restauració, bons tallers i un espai exterior extraordinàriament atractiu i motivador per a qualsevol disciplina: arts escèniques, música, arts visuals, però també escriptura en tota la seva amplitud. Aquest tipus d'experiència creativa només és possible en residència.

El projecte d'activitats del CAN es basa doncs en el fet que per a desenvolupar un projecte de treball cal fer-ho en residència: siguin les beques a la creació i a la recerca, els intercanvis (CAN/Artellewa, Egipte), les trobades internacionals (programa Grundtvig), el programa *Saó: Arts i Natura a l'Alt Pirineu*, el programa Poesia al Parc... a banda de les activitats relacionades amb programes d'altres institucions o persones que volen utilitzar les instal·lacions del CAN com a lloc

adequat, sigui col·lectivament (Institució de les Lletres Catalanes amb el Seminari de traducció poètica, departaments universitaris, fundacions, col·lectius de professionals, xarxes com la catalana i pròpia del sector: Xarxaprod, etc.), o sigui individualment.

La programació del CAN ve determinada per les diverses capes d'articulació territorial: un nivell molt local (poble, vall i comarca), un nivell regional (Alt Pirineu) i un nivell nacional/internacional (Catalunya/món). Aquest paper d'articulació multiterritorial l'obliga a una programació un tant eclèctica. Més enllà de l'especialitat en el foment del diàleg conceptual i metodològic art/ciència, el CAN també es deu a la població local que l'envolta. Per això les seves instal·lacions acullen des d'un curs de *cosmètica natural i teràpia amb plantes* que ofereix Anna Salvat, una de les responsables de l'associació Pirineu Art, veïna de Farrera, i relleu contemporani a les trementinaires de Tuixent, fins a unes jornades sobre *art, natura i espiritualitat* per debatre la realitat present dels aplecs al voltant de les nostres ermites romàniques (organitzat per l'associació Silene, amb el suport del Parc Natural).

Més enllà d'això, la programació de cursos intensius (2 o 5 dies per curs) permet als inscrits immersir-se en la temàtica i en l'ambient de treball tot residint al CAN: els més locals van i vénen a diari però si cal, el servei de menjador els permet passar-hi el dia i marxar a dormir a casa. A banda del servei adequat a la localització del CAN, certs equipaments específics com el tòrcul per a gravat, permet al CAN oferir un servei (d'ús i de curs) als artistes locals per a la seva formació que, si no es donés al CAN, haurien de fer llargs desplaçaments fora de la regió de muntanya. El cas del curs de gravat és, doncs, un petit exemple d'articulació del sector artístic en un vast territori de muntanya. Alhora, per la personalitat i reconeixement de la responsable, Danielle Creenaune, aquest mateix curs s'ha plantejat com a internacional.

Els espectacles de petit format, habitualment celebrats en èpoques de més afluència de públic (setmana santa i estiu), s'organitzen amb dos objectius principals: donar sortida a produccions locals de muntanya, i obrir les arts escèniques i la música a nous públics. Enguany ha estat el torn de la cantautora Bikimel que va guanyar la beca CAN a la Creació 2011 amb un projecte per a posar sons, veu, música i lletra a la seva experiència de treball en residència a Farrera. La presentació del seu CD s'ha fet en festivals i mitjans de comunicació durant els darrers mesos i a través d'un videoclip penjat on-line (<http://vimeo.com/bikimel>), rodat a Farrera amb participació dels veïns. Aquest fet ha posat en relleu la petita comunitat de veïns d'un poble de muntanya, significat un important feedback per una gran quantitat de muntanyencs (impacte: articulant l'escena musical produïda a muntanya i contribuint a pujar l'autoestima d'una població tradicionalment castigada per l'emigració).

L'activitat del CAN genera altrament un impacte indirecte sobre la comunitat local que no es pot menysprear: les beques anuals CAN a la creació i a la recerca, malgrat ser guanyades tret d'una excepció, per artistes i investigadors de fora les comarques de muntanya, aporten nous treballs artístics i coneixement sobre el territori que són un estímul evident per als creadors locals. Així mateix serveixen de difusió més enllà de les nostres comarques. D'altra banda la possibilitat de contactar amb molts dels residents estrangers (o del país) durant la seva estada, o amb motiu de les seves presentacions finals, fan del CAN una veritable finestra oberta al món sense sortir de l'alta muntanya. L'impacte del projecte és, des de qualsevol punt de vista, molt important per al sector de creadors i investigadors del territori.

Creiem que hi ha una gran adequació del projecte d'activitats del CAN al sector artístic més immediat de muntanya, però també al del nostre país (major part dels usuaris residents), i en general als creadors del món (mirar xifres de residents al final i a l'annex).

1.2- Contribució al desenvolupament, professionalització i visibilitat pública

El fet que el CAN sigui residència d'artistes, lluny de negar la capacitat articuladora, més aviat la

reforça i cohesiona el sector. Els esdeveniments de més d'un dia (cursos, seminaris, jornades) que s'organitzen periòdicament al CAN, a causa de la seva capacitat residencial permet que artistes, creadors, investigadors o estudiants de l'alta muntanya puguin participar-hi sense haver de buscar allotjaments alternatius i evitant desplaçaments absurds. La qualitat de les relacions humanes en residència és un dels actius i punt fort del CAN. Les relacions que es teixeixen durant les estades al CAN entre els residents, acaben donant resultats d'intercanvi fructífers: sinergies col·laboratives, nous projectes comuns, relacions de llarga durada... Aquest és un aspecte poc estudiat però molt fèrtil d'aquest tipus de centres. No és anecdòtic que la xarxa internacional més important al món d'espais de producció artística, Res Artis (<http://www.resartis.org>), tingui com a comú denominador el "treball en residència" (i no el lloguer de tallers com sovint es confon al nostre país amb allò de "artista resident").

Enguany, amb el projecte d'art ambiental *SAÓ: arts i natura a l'Alt Pirineu* (<http://www.farreracan.cat/sao/>), dos dels tres artistes participants escollits han estat de l'alta muntanya (Alt Urgell i Pallars Sobirà). Els 15 dies de procés de creació de cadascun d'ells amb els debats diaris al voltant de la taula i les discussions amb els comissaris artístics han representat una experiència també formativa. L'espai *website* de presentació dels artistes, dels processos de treball i reflexions, i de les tres intervencions durant el 1r Aplec Saó amb video inclòs de 13', donen visibilitat pública a l'esdeveniment i als artistes, a banda de la cinquantena de persones que van pujar físicament a Farrera el 12-O.

Els cursos de formació tenen al voltant d'un 50% de participants locals, bona part d'ells vinculats a la creació artística. Tant si són de plantes i les seves aplicacions, de gravat i paisatge o d'il·lustració clàssica i digital de natura, en tots ells hi ha presència d'artistes locals. Els motius són variats: per a aprendre tècniques noves d'expressió, per a introduir-se a sistemes digitals d'il·lustració o per a descobrir la manipulació de les plantes i les seves aplicacions terapèutiques i cosmètiques. No en va artistes de la categoria d'Alex Nogué han trobat una mina creativa en fets de la cultura tradicional de muntanya, per no parlar de Perejaume o, en un altre espai cultural tradicional, Miquel Barceló. Ajudar a mantenir viva, a innovar-la i a transmetre aquesta cultura a noves generacions creiem que dóna personalitat al projecte lluny de degradar-lo.

Un altre contribució del CAN d'aquest 2013 al desenvolupament i visibilitat pública dels nostres artistes ha estat a través del programa europeu Grundtvig (amb el títol: *Intercanvis de pràctiques entre professionals, artistes, electes, voluntaris i ciutadans al voltant de la presència artística en territoris rurals d'Europa*). Concretament, durant la primera trobada de la xarxa a Farrera, del 29 de maig a 2 de juny (<http://www.farreracan.cat/sites/default/files/D%C3%ADptic%20GRUNDTVIG%20Farrera%202013.pdf>), l'excusa de rebre els participants europeus va permetre organitzar 4 esdeveniments artístics, 3 dels quals protagonitzats per artistes de la regió de muntanya. Dels primers, un ha estat un nou espectacle de dansa que investiga moviment, cos i natura: la jove companyia Lawu formada per Montse Martí i Anna Rubio, ha presentat *Alendo: la porta oberta* davant la trentena d'hostes de la xarxa europea i públic local (una 50ena en total).

Com a mostra de la bona direcció d'aquesta programació, arran de l'espectacle d'Alendo, la ballarina Anna Rubio ja ha tingut ocasió de crear una nova peça de dansa contemporània en col·laboració amb el violinista danès Christian Risgaard Thomsen, i ja s'ha interpretat al Culture Center Tuskaer, a Fjaltring, Dinamarca. Des del CAN, articulem, teixim relacions artístiques entre cultures i disciplines. És la nostra ànima i vocació!

Les exposicions del Fons d'Art del CAN són absolutament marginals dins la nostra programació habitual. L'objectiu principal del CAN és el suport a la producció. Malgrat això, quan hi ha la oportunitat de dur el fons d'art per la comarca, fora de Farrera, sabem que contribuïm a acostar un nou públic a l'art contemporani. A l'Alt Pirineu, i al Pallars en concret, l'art contemporani només es

pot viure a través de Quiosc Gallery de Tremp, o a La Seu d'Urgell (St. Domènec, Centre Cívic, l'Aparador), i poca cosa més. Aquesta petita col·lecció des de l'inici del CAN s'ha dut a Tírvia, a Sort, a La Pobla de Segur, a Esterrri d'Àneu, a la Seu... arribant a un tipus de públic nou i difonent les obres realitzades al CAN. Res no és menyspreable en un territori com el nostre de muntanya, i la població n'està molt agraïda.

Les exposicions que tenen més transcendència pel CAN són aquelles derivades de projectes propis coherents, dissenyats per aconseguir objectius concrets com ha estat el cas de *Pirineus: Art i Ecologia al sXXI*. L'exposició del programa ha viatjat per tota l'euroregió: Toulouse (Midi-Pyrénées), Bompàs i Elna (Llenguadoc-Rosselló, fins aquest novembre), i Barcelona (en dues etapes a Arts Santa Mònica, la darrera aquest estiu). Aquest programa també ha articulat el sector però a un nivell transnacional: serralada pirinenca oriental. També ha contribuït a la visibilitat dels artistes.

Amb totes aquestes activitats i accions el CAN està contribuint profundament al desenvolupament, la professionalització i la visibilitat dels nostres artistes, amb especial èmfasi als que habiten la nostra regió de muntanya.

1.3- Grau d'impuls que aporta a la renovació i de millora dels processos creatius

La localització del CAN a Farrera és una gran oportunitat per a observar la natura, interpretar-la, viure-la com una experiència sensorial i estètica. El nou projecte *Saó: arts i natura a l'Alt Pirineu* és una aposta decidida per a convertir el nostre entorn en laboratori d'intervencions a l'aire lliure, però també una reflexió interdisciplinària sobre els límits de l'anomenat *environmental art* o art ambiental: els materials, els residus, l'efimeritat, l'art i l'ús primari (agrícola/ramader) del territori, l'evolució del paisatge i els seus nous usos, els hàbitats i els ecosistemes, la contaminació, l'abandonament, els nous públics, la rurbanitat...

Es parla especialment de ciències ambientals i del paisatge, d'ecologia i d'evolució, de la interpretació dinàmica del territori de muntanya, d'aspectes tots ells de gran interès per l'artista resident que experimenta una nova mirada. Programes com les 4 edicions del *seminari de Morfologia natura, forma i creació*, el *seminari de Literatura i Paisatge* qüestionant-se quan aquesta introdueix el concepte, les dues etapes de *Pirineus: Art i Ecologia al s.XXI* amb seminaris netament científics dirigits a artistes visuals que han produït nova obra en residència a partir dels conceptes exposats, tal com han demostrat les dues exposicions a Arts Santa Mònica,... tots ells programes que van generant un pòsit de millor comprensió de les dinàmiques naturals, de fer-nos entendre que som part dels ecosistemes, una part molt activa i transformadora però, finalment, una part més de la biosfera. Es tracta de generar pensament tot establint ponts entre l'art i la ciència, la creació i la recerca, amb l'ànim d'esdevenir motor de sensibilització i de transformació envers els nous reptes humanístics. Situar l'artista en un paper de mediador a través del seu llenguatge.

Considerem que tot aquest reguitzell d'activitats en cap cas ignora la innovació i la renovació del llenguatge artístic. Des del nostre punt de vista, des del territori rural convé seguir reivindicant la capacitat transformadora en dues direccions: cap endins amb la regeneració, exploració i producció de nous recursos culturals, i cap enfora contribuint a la diversitat i millora d'expressions contemporànies.

El CAN fa una aportació molt específica tant a l'impuls sobre la renovació dels llenguatges com a determinats processos creatius que segurament no poden aportar gaires centres de producció al nostre país.

1.4- Inclusió d'altres institucions i col·lectius en el desenvolupament del projecte

Precisamentenguany s'ha iniciat la participació del CAN en una xarxa europea sustentada pel programa Grundtvig “d'aprenentatge continuat”. Està formada per centres similars, tots ells situats en àrees rurals, de dimensió petita i que treballen diversament el foment a la producció artística i cultural com a eina de desenvolupament local i millora de la qualitat de vida. A banda de la visita a Farrera, la primera de les programades, aquesta tardor ja s'ha visitat l'ET4U de Dinamarca (costa Oest de Jutland) i el centre de *La Pommerie* a França (al massís central, al Limousin). Entre les dues delegacions de pallaresos (12 persones) hi han participat 5 artistes locals i un 6è estretament lligat al territori. Aquests *Intercanvis de pràctiques entre professionals, artistes, electes, voluntaris i ciutadans al voltant de la presència artística en territoris rurals d'Europa*, ens ajudarà a uns i altres a reflexionar junts per a millorar els projectes i les seves gestions per a esdevenir més eficients en els nostres objectius.

A banda d'aquesta cooperació singular, les col·laboracions institucionals més locals i habituals són amb el Parc Natural de l'Alt Pirineu (on el CAN n'és un equipament adscrit), amb l'Institut per al Desenvolupament de l'Alt Pirineu i Aran (col·laboracions en temes de desenvolupament local sobretot), amb l'Institut d'Estudis Ilerdencs (iniciant el programa de Poesia als Parcs, p.ex.) i amb el Consell Comarcal del Pallars Sobirà (agenda cultural per la difusió d'activitats). A nivell més sectorial hi ha col·laboracions amb l'associació Pirineu Art (cursos, informació...), amb l'associació Pirinaigua (col·laboracions videogràfiques), amb Obrador Xisqueta/mOntanyanes... A un nivell nacional català les relacions sectorials més importants són lògicament amb Xarxaprod, com a socis fundadors i actius participants en l'articulació civil del sector d'espais de producció artística: l'assemblea que va aprovar un dels documents més importants de l'entitat, el de Bones Pràctiques, es va celebrar a Farrera, i la propera que ha d'aprovar canvis significatius per a fer-la més funcional, també serà a Farrera, al CAN. Però també col·laborem amb l'Escola Massana, amb la Universitat Autònoma de Barcelona, i amb la Institució de les Lletres Catalanes, entre les més significatives.

Al nivell més internacional participem des del nostre naixement a la xarxa Res Artis, que agrupa més de 400 membres de tot el món. Menys activament, però també formem part de l'Aliance for Artists Communities, xarxa de matriu nord americana. Des d'aquest any 2013 que també cooperem en un nou projecte Europeu de l' *Education, Audiovisual and Culture Executive Agency* amb un projecte anomenat *Frontiers in Retreat* que engloba 8 projectes europeus de 6 estats diferents liderat per Hiap de Helsinki (amb qui ja havíem fet intercanvis). El programa durarà 4 anys i farà voltar pels nostres centres 20 artistes europeus per a treballar en residència projectes relacionats amb el medi ambient. La nostra línia d'activitat i d'innovació en aquest camp des de fa 18 anys ha fet possible que el CAN estigui en aquest programa. Ara s'està en el procés de selecció d'artistes i esperem poder incloure un o dos artistes catalans, d'una llista de sis que hem proposat.

Des de l'Alt Pirineu, des d'un poble de 20 habitants, treballem des del local més absolut (desenvolupament local de la Coma de Burg) al global d'avui (xarxes multi-nivells), i ho fem amb vocació transformadora perquè ens sabem portadors de noves singularitats, però també per necessitat del propi projecte i per aprendre.

SEGON

Sobre Viabilitat del projecte i qualitat de la gestió

2.1- Adequació dels objectius del projecte als de l'entitat

Des dels seus inicis l'any 1995 i 96, el CAN ha buscat a través de la creació i la recerca en residència un efecte benèfic sobre el desenvolupament local: del poble, de la vall i, poc o molt, de la comarca.

Però a banda de l'efecte econòmic, hi ha un efecte més immaterial però no menys important, que és tot el nou coneixement que genera el CAN (artístic, científic i cultural en general), el teixit social que articula (sobretot al sector cultural i artístic més inquiet), l'interès per la cultura que proposa (respecte al patrimoni heretat i al sector primari tradicional ramader), les idees i nous models que aporta (sostenibilitat, petits projectes escampats pel territori) i el debat que promou ja des del polèmic estudi de 1999 *El desenvolupament de l'alta muntanya és sostenible? Mirada als futurs possibles (els Pallars i l'Alta Ribagorça)* un estudi prospectiu coordinat pel llavors Institut Català de la Mediterrània, que es va avançar als esdeveniments significant el primer toc d'atenció al model de desenvolupament imperant: el monocultiu turístic.

Lògicament, el projecte anual d'activitats del CAN no perd el compromís amb la producció cultural, artística i científica en residència, consubstancial des dels seus inicis i columna vertebral del CAN. Tampoc oblidava el territori més immediat que serveix (l'Alt Pirineu), ni el seu context cultural català (territoris de parla catalana), ni la seva vocació internacional. Són les diverses cares d'una mateixa ànima.

Creiem que any rere any el projecte d'activitats millora aquest equilibri d'interessos, serveis i vocacions pel bé de la consolidació del CAN i del servei que presta.

2.2- Adequació del pressupost als recursos necessaris per a la realització del projecte

Des de la gestió sempre toca fer equilibris entre el projecte ideal que es voldria i el que es pot fer pels recursos disponibles. Però el problema més difícil de gestionar els darrers anys és que fins al juliol no se sap la quantia de l'ajuda provinent de la Generalitat, en el cas del CAN, l'ingrés més important no propi (l'únic veritablement important que tenim fins ara). És molt difícil fer una programació coherent amb el pressupost quan aquest depèn d'ingressos que no es concreten fins més enllà de la meitat del període a gestionar. I enguany a finals del període (octubre!). Aquí es deixa de banda l'altra gran dificultat de gestió que és la manca de liquiditat periòdica, més encara en moments on no flueix el crèdit...

Feta la introducció hi ha aspectes generals sobre la direcció pressupostària del CAN (a cavall de l'economia i els objectius del projecte) que ens veiem obligats a aclarir com a resposta argumental a la comissió.

El fet que el CAN aposti poc per la tecnologia no vol dir de cap manera que no aposti per la innovació ni per la renovació dels llenguatges artístics. Fer una aposta tecnològica s'ha descartat per la lògica de l'eficiència i el bon ús dels recursos. No cal ser gaire expert per entendre que una aposta tecnològica important exigiria, per raons d'eficiència, un ús molt intensiu dels equipaments tècnics i això, a Farrera, ara per ara no es pot garantir. En cas de fer-se, seria un malbaratament de recursos injustificable i poc sostenible: novembre, desembre, gener, febrer i març són mesos difícils per atraure residents, i no tenim al nostre voltant una massa crítica suficient per a fer rendibles unes inversions que, per definició, són costoses i s'han de renovar sovint. Per contra, la personalitat del CAN amb els dos eixos consubstancials que el defineixen, creació i recerca, art i ciència, aporta als residents un plus que segurament cap altre centre de creació no pot aportar al nostre país.

Tampoc no ens sembla gens adequat que es digui que apareixen “reiterades justificacions carregades de despeses amb sous i, sobretot, de tiquets d'alimentació i begudes”. Precisament és pel tipus d'equipament i projecte residencial i de servei el que provoca aquestes partides. Les despeses en la manutenció dels residents (sopar diari) i, molt especialment, les dels residents becats o col·lectius per seminaris i cursos (pensió completa), així com la despesa en sous relacionats amb aquests serveis, fa que en el pressupost en subministres i treball tinguin unes proporcions més

elevades. Estem parlant d'un servei de cuina, de neteja i manteniment d'instal·lacions i fins i tot de gestió de les estades que un centre convencional no té. És gràcies a aquesta estructura imprescindible pel seu funcionament diari que el CAN es considera, també, un projecte de desenvolupament local (ocupa 3/4 veïns de Farrera, directament, és a dir entre el 20/25% de la població activa, a banda de l'impacte econòmic sobre la comarca...).

Els projectes convencionals sense residència (o amb residència, però a la ciutat) donen uns recursos a l'artista per a dietes, honoraris, o ambdues coses alhora, que si el centre de torn els internalitzés acabarien sent en el 90% o més, tiquets d'alimentació, de restauració, de begudes, i de sous... Si la nostra localització fos una altra, donaríem als artistes becats unes quantitats (1000€ al mes?) com a honoraris que comptabilitzaríem com a “programació”. En la lògica residencial en què ens movem, aquestes quantitats les gestionem nosaltres mateixos donant el servei i per això s'acaben comptabilitzant forçosament com a “subministres” i “treball”.

A banda de la feina de gestió de les estades, dels sous vinculats a la cuina-menjador i al manteniment d'habitacions, al CAN s'hi ha d'afegir un plus d'atenció personalitzada ateses les característiques pròpies de l'indret: pocs veïns, cap bar ni comerç, a 5km del restaurant més proper, a 12km del primer supermercat i a 25km del mercat setmanal. El pes dels sous dins el seu pressupost (estructura i funcionament) es justifica també per la qualitat del servei: el tracte als residents, la netedat dels espais, la restauració excel·lent (per equilibrada, saludable, abundant i creativa), l'atenció a les persones i al seguiment dels projectes per fer de l'estada una experiència productiva i inoblidable... Com a prova d'això només cal preguntar a qualsevol dels 2500 residents que han utilitzat les instal·lacions des de 1996. O a institucions de la Generalitat com la Institució de les Lletres Catalanes que han celebrat al CAN 21 edicions de Seminaris de Traducció Poètica (des de 1998) i 3 de traducció teatral. Per cert, dins la diversitat de disciplines l'escriptura, la literatura i els seus gèneres, la traducció o els guions (dirigits a qualsevol llenguatge artístic) són també part important del suport a la producció cultural del CAN.

Per la qualitat del servei i la quantitat de serveis que presta el CAN, el pressupost és des de qualsevol punt de vista massa ajustat. Tant és així, que des de les retallades ni el seu director pot disposar d'un contracte anual de 12 mesos (o indefinit) i s'ha d'acollir a l'atur entre dos i tres mesos per a fer-lo quadrar. Malgrat aquestes circumstàncies descrites fins a dia d'avui el servei es manté al màxim nivell possible. Amb tanta precarietat, però, l'excel·lència no és tasca fàcil.

2.3- Finançament previst de caràcter públic i privat (a banda l'OSIC)

La viabilitat dels projectes també s'haurien de mesurar en funció de la capacitat de generar ingressos propis. En això el CAN és, segurament, el projecte públic, artístic i cultural català que genera un % més alt d'ingressos propis en relació al seu pressupost. Estem al voltant del 40% d'autonomia financera i aquest hauria de ser un factor de valoració important. Si estiguéssim en una població mitjana de la província de Barcelona podríem estar amb un grau d'ingressos propis d'un 10% i un finançament públic del 30-30-30 entre Municipi, Diputació i Generalitat. En aquest cas la viabilitat no s'hauria posat en qüestió i la comissió l'hauria avaluat potser amb 3 punts.

El CAN, que té un suport variable però petit de l'IEI de la Diputació de Lleida (l'any de més suport: 10.000€), i que ha de pagar a l'Ajuntament de Farrera per la *concessió del servei* la quantitat de 5400€ anuals, només té a la Generalitat com a administració aliada important i li toca aprofitar tant com pot el que li permet la llei (prop 50%) per assegurar el seu funcionament (tot i així precari els darrers anys). Altres finançaments de caràcter públic són les institucions del territori com IDAPA i PNAP, però quantitativament res a veure amb la Generalitat.

Des del privat no disposem de cap suport més enllà d'una donació d'artistes residents habituals al CAN nord-americans. Tots els intents fets fins ara han estat infructuosos. Altres cop cal apropar-se a la realitat del nostre territori també a l'hora d'avaluar la viabilitat del CAN.

La notícia rebuda l'1 d'octubre passat és un cop baix per diverses raons:

- **per les conseqüències:** ja que deixa el CAN ferit de mort just quan començava a tenir un finançament europeu que compensava les reduccions públiques del nostre país...
- **per la forma:** al mes d'octubre no es pot deixar cap projecte que ha rebut suport continuat sense finançament. Ja no hi ha capacitat de modificar la programació, ni de buscar alternatives...
- **pel que representa:** la pèrdua de confiança amb la principal aliada, la institució responsable de la política cultural al teu país...

2.4- Correcta planificació dels recursos humans i econòmics amb els objectius

Tal com es diu als punts anteriors, tant pel servei de qualitat i personalitzat que es dona al CAN, com per la programació singular que es genera, no hi ha recursos més ben gestionats i productius que els dedicats al funcionament de la nostra entitat. Una dada d'interès és la de l'índex de diferencial dels sous és de 1,4.

Altra cosa són els equipaments: després de massa anys sense inversió ara convindria que l'ajuntament, propietari de les instal·lacions principals, acabés algunes obres pendents des de l'any 2005.

La relació entre resultats anuals del projecte i recursos invertits, difícilment pot ser millorable. Però els diversos símptomes de precarietat laboral que fan possible aquest balanç positiu no es poden allargar gaire més en el temps ni agreujar: la manca de liquiditat sovint no permet pagar els salaris a finals de mes, el director se n'ha d'anar a l'atur forçós (2/3 mesos l'any) per a fer quadrar el pressupost com a efectes més destacats.

TERCER

Sobre Nivell de representativitat i trajectòria

3.1- Trajectòria de l'entitat

Després de 18 anys d'activitat la trajectòria del CAN comença a ser important:

- pel nombre de residents que han utilitzat les seves instal·lacions i serveis (uns 2500)
- per la quantitat de projectes realitzats tant a nivell més local com sobretot internacional
- per la quantitat de producció cultural, artística i científica realitzada total o parcialment a Farrera
- per la quantitat de beques donades per estades al CAN, sigui directes o en intercanvis internacionals
- per la quantitat de recerca promoguda amb resultats evidents tant en el camp de les ciències ambientals com en el patrimoni local (material i immaterial).

Les trajectòries innovadores depenen sempre de l'esforç dedicat i no s'improvisen, costen temps i esforços, tant humans com econòmics. L'aposta del CAN ha anat agafant consistència i bon nom, tot i les dificultats que té una entitat petita d'aquest tipus, allunyada dels centres de decisió. Fins no fa gaire, era l'única representant dels centres de producció artística catalans i espanyols a la xarxa més internacional de centres que existeix, Res Artis.

El CAN gairebé per definició té una trajectòria multidisciplinària (que inclou l'escriptura),

transdisciplinar (de col·laboració entre elles) i heterogènia perquè al mateix temps ha d'acomplir una funció social al territori que serveix. Això de vegades des dels despatxos es pot veure com un inconvenient, però des de l'experiència viscuda, no només és positiu per al projecte i l'entorn social, sinó també per al creixement de l'artista.

Per exemple la col·laboració que hem tingut amb Gerard Moliné, dissenyador contemporani que dins el programa d'Artesania de Catalunya, Oficis Singulars, ajuda a incorporar nous dissenys a l'artesanía tradicional. En Gerard ha utilitzat les nostres instal·lacions i contactes locals per trobar-se amb artesans cistellers i d'escorça de bedoll. Ell mateix ha après dels artesans i aquests de les seves idees trencadores. És així com comprovem dia a dia que la simbiosi entre coneixements forma part de la nostra idea de "formació no reglada" que ofereix el CAN. Lluny d'interferir negativament en les estades que fan artistes en residència en un moment donat, les reforça i les connecta amb la cultura del lloc on resideixen: sigui a través de cursos de plantes, de cuina creativa, de introducció al món de la veu, d'il·lustració clàssica i digital de natura, o d'evolució del paisatge.

Dur espectacles de petit format com l'obra "Obaga", té tot el sentit del món en un centre de producció artística i recerca situat a l'Alt Pirineu. *Obaga* de Torb Teatre (aquests dies al Tantarantana), és una adaptació al teatre de la novel·la homònima d'un escriptor pirinenc, Albert Villaró. La companyia és de l'Alt Urgell i des del CAN donem suport a les produccions del territori (articulant les arts escèniques de l'Alt Pirineu).

Un altre exemple de simbiosi en aquest cas musical, és el fet que a partir de coordinar una recerca musicològica sobre les polifonies masculines cantades fins els anys 70's a muntanya, el CAN ha organitzat una sèrie de 3 concerts de 3 grups d'altres cultures mediterrànies que entronquen amb aquesta tradició ancestral: *La Nova Euterpe* d'Osona, *Vox Bigerri* de Tarbes (Occitània), i el darrer, el grup sard *Tenore e Cuncordu Ortigalesu*. S'ha aconseguit tornar a fer cantar padrins que encara recorden aquells cants (autoestima local) i a més hem contribuït al sorgiment d'un nou projecte, el grup Tornaveus de polifonies femenines, que s'ha estrenat precisament a Farrera. Una bona mostra de la renovació del llenguatge musical d'arrel tradicional, en aquest cas.

Al CAN li toca enllaçar la cultura tradicional amb les noves expressions contemporànies, i només furgant en el coneixement tradicional és com poden empeltar-se nous llenguatges. Aquesta és també una part important de la nostra trajectòria i compromís, fruit de la singularitat del lloc.

3.2- Experiència en la realització de projectes similars i resultats obtinguts

Després de 18 anys d'activitat ininterrompuda amb participació a la xarxa internacional Res Artis (socis des de 1996 i actius a les assemblees de Cassís, França; d'Annaghmakerrig, Irlanda; d'Amsterdam, Holanda; de Helsinki, Finlàndia; de Berlin, Alemanya; i de Montreal, Quebec, Canadà), el CAN ha teixit unes relacions internacionals que li han permès establir acords d'intercanvi amb projectes molt específics. Dins aquesta trajectòria cal recordar els següents intercanvis amb altres centres residencials (només s'anomenen els artistes catalans beneficiaris, no els estrangers que han passat pel CAN amb aquests programes):

- 4 edicions amb el HIAP-Cable Factory, Helsinki, artistes cat. beneficiaris: Mireia C. Saladrigas, Atzuko Arai, Alex Nogué, i Jaume Ferrete.
- 6 edicions amb The Tyrone Guthrie Centre d'Irlanda, beneficiaris cat.: Albert Villaró, Montserrat Canela, Gemma Gorga, Toni Sala, Lluís Farré, Pere Báscones, Gerard Guix, Núria García Quera, Xavier Gutierrez, Marta Buchaca.
- 3 edicions amb el NKD de Dale, Noruega, beneficiaris cat.: Raquel Cunill, Ignacio Moreno, Sara Orgué.

- 1 edició amb UFA-Fabrik de Berlín: Dani Nel·lo i Miriam Swanson.
- 5 edicions amb Artellewa, Giza, Egipte: Joma, Mariló Fernandez, Vahida Ramujkic, Ro Caminal, Josep Padrós Ginestar.

En l'annex es fa un petit resum cronològic dels anys d'activitat que complementa aquesta llista d'intercanvis i, en general, la resta d'informació ja versada en aquest recurs.

Lluny d'entrar en competència amb cap organisme públic, el programa del CAN complementa i diversifica la oferta al nostre país. A banda de permetre'ns fer, en alguns casos, discriminació positiva amb artistes de l'Alt Pirineu (paper articulador del CAN al seu territori), també suposa establir relacions amb entitats com Artellewa de Giza, Egipte, amb qui des de 2008 tenim un acord bilateral que ha permès enviar artistes catalans (5 fins al dia d'avui) amb un marcat perfil social (art social com a llenguatge), que els ha permès desenvolupar projectes en una barriada molt especial, Ard El-Lewa, que és 100% musulmana i de classes desafavorides. Costa d'imaginar una administració pública en un programa com aquest. L'efecte intercanvi ha dut una desena d'artistes egipcis a Farrera amb tot el que això suposa per a la comunitat local. Que el CONCA convoqui beques a l'estranger no impedeix que un centre singular com el CAN pugui tenir el seu programa d'intercanvis.

En la vessant sobre formació, cal destacar com a exemple que actualment el curs d'il·lustració científica o de natura que s'imparteix a Farrera és l'únic a Catalunya amb una continuïtat anual. Ja fa 8 anys, des de la primera edició, que vam implantar també la tecnologia digital dins aquesta formació, i aquest 2013 s'ha reprès ja amb Ipad. La combinació de pràctica a l'exterior i de treball al taller, potser és l'atractiu principal de la major part dels cursos de la programació del CAN, amb l'excepció feta del d'evolució de paisatge que és 100% a l'exterior i conduït pels propis científics que fan la recerca. Analitzant l'ús dominant del món virtual en l'ensenyament d'avui, hem experimentat que les tècniques d'observació directa i d'experimentació física són un valor que anirà a més en el procés d'aprenentatge futur, i el CAN s'hi està especialitzant.

Així mateix, els seminaris organitzats pel CAN han estat sempre lligats a temàtiques locals i alhora universals, on la participació local no està renyida amb la internacional. Amb la mateixa intenció hi barregem disciplines amb participació sempre també d'artistes: seminaris de morfologia, curs de gestió del patrimoni literari de l'Alt Pirineu, seminari de literatura i paisatge, seminari testimoni i transmissió (memòria històrica per la importància de la petjada de la Guerra Civil i l'exili, l'arribada de fugitius europeus a través dels ports...) amb participació de dos fotògrafs que han treballat aquesta temàtica com Flore i Carles Costa... Creiem que estem en la bona direcció.

En el camp de les publicacions el CAN ha aconseguit dissenyar una col·lecció, *La Llosera*, que permet cada quan es pot, editar continguts sorgits de la seva activitat: manuals de cursos, recerques, texts d'autor, i de pensament i creació. Aquesta línia editorial (fins ara 3 volums) ajuda a cohesionar la imatge exterior publicada. D'altra banda, la nova web del CAN també ha estat una opció que de ben segur ajuda a millorar la comunicació exterior, més enllà de les xarxes socials com Facebook, on el CAN s'apropa als 5000 seguidors.

Amb l'experiència les energies es focalitzen millor en benefici dels resultats, és clar.

3.3- Nombre de socis, artistes o creadors que representa la institució o beneficiaris directes de la realització del projecte

L'associació d'Amics del CAN té a hores d'ara uns 90 socis, la majoria escampats per Catalunya. És clar, però, que qui de debò es beneficia de la seva activitat són primerament els residents que vénen a treballar en els seus projectes individuals o col·lectius (uns 200 de mitjana l'any). D'aquests el

col·lectiu de beneficiaris per beques, intercanvis i programes organitzats pel CAN, al cap dels anys és d'un nombre força elevat i, lògicament, creixent: artistes, escriptors i investigadors, són un nombre que en termes de pernoctacions anuals es mou al voltant d'una cinquena part d'aquestes. Depenent dels programes i dels anys, estariem parlant d'unes 5/6 persones anuals i unes 200 nits de mitjana. Els beneficiaris de cursos estarien de mitjana entre 30 i 40 l'any.

Hi ha un altre grup social important qualitativament parlant que és el públic que participa en els esdeveniments organitzats pel CAN: presentacions d'artistes, de publicacions, d'espectacles, de documentals, els cicles de cinema d'agost... Aquest és un públic local, del propi poble, la vall, la comarca i, més enllà, de la regió de muntanya fonamentalment. El nombre de públic amb la suma de la trentena d'activitats diferents al cap de l'any, al 2012 fou d'unes 600 persones.

Hi ha encara un altre tipus de públic en creixement, que utilitza les instal·lacions del CAN com a lloc d'estudi, de treball o gestió de petites iniciatives empresarials i artístiques pel fet que hi ha connexió gratuïta a internet, una biblioteca de consulta, les condicions de tranquil·litat, taula, ordinador, llum natural i escalfor a l'hivern. Aquest és un nou suport a veïns i persones de pas (segones residències...) que ha proliferat sense ser previst, però del qual estem molt orgullosos perquè fa teixit social.

Viatjant pel món ens hem adonat del molt i bé que s'està fent des del CAN la programació i el servei, pels pocs recursos que tenim i pel territori on estem localitzats. Un suggeriment que fem des de Farrera és que les comissions disposin de recursos per, almenys, visitar i conèixer de primera mà els projectes que han de valorar.

DEMANO: Que es tingui per presentat aquest escrit, s'admeti i es tingui per interposat **RECURS D'ALÇADA** **contra la relació de les sol·licituds d'ajuts resoltes** de *Subvencions per a projectes artístics que articulin els sectors professionals en els àmbits de les arts escèniques, la música i les arts visuals*, i estimant-lo, es revisi la nostra sol·licitud, tenint present la informació que hem facilitat i que sigui reconsiderada la denegació i el dret a rebre aquest ajut.

Farrera, a 26 de novembre de 2013

Associació d'Amics del Centre d'Art i Natura de Farrera

President: Pere Bàscones